

ALMAN SENDİKACILIK HAREKETİNİN GEÇMİŞİ

ZUR GESCHICHTE DER DEUTSCHEN GEWERKSCHAFTEN

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

ALMAN SENDİKACILIK HAREKETİNİN GEÇMİŞİ

Sendikalar, üyelerinin ekonomik, sosyal ve kültürel çıkarlarını savunan, dolayısıyla tüm çalışanların temsilciliğini yapan kuruluşlardır.

Sendikalar, üyelerinin ve tüm çalışanların toplumsal ve ekonomik hak eşitliğini sağlamak amacıyla demokratik yollarla uğraş verirler.

Geçen 100 yıl içerisinde, sendikaların bu temel ilkelerinde bir değişiklik olmamıştır: Günümüzde de çalışanlar, işverenlerine karşı güçsüz ve bağımlıdırlar. Kendisinin ve ailesinin yaşamını sağlayabilme amacıyla emeğini satmak durumundadır. Birey olarak üretim araçlarını elinde tutan sermaye ve mülkiyete karşı güçsüzdür. Çalışanlar dayanışma gösterir ve birlikte hareket ederlerse baskıların ve sömürünün önüne geçebilirler. Çalışan birey, diğer çalışanlarla birlikte davranış ortaya koyabildiğinde, kişi olarak işverenin gücüne karşı bir güç oluşturabilir. İşte sanayileşmenin başlamasıyla birlikte ister erkek, ister kadın olsun tüm emekçilerde bu düşünce yaygınlaşmaya başladı. Yaşam koşullarını ancak ve ancak birlikte hareket ettiklerinde değiştirebilecekleri inancı, çeşitli meslek ve yaşlardaki işçi, memur ve devlet memurunu günümüze kadar sendikalarda örgütlenmeye yönlendirdi.

7,7 milyon üyeyi kapsamına alan, 17 sendikadan oluşan Alman Sendikalar Birliği (DGB) 1949 yılından bu yana Federal Almanya'da sendikal üst kuruluştur.

Almanya'da sendikaların, çalışanların temsilcileri olarak tanınmaları çok güç olmuş, bir çok kişi canını bu yolda harcamıştır.

Geçen 100 yılın başlarında ve ortasında el sanatına dayanan

üretim biçimi Almanya'da sanayi üretimine ve kapitalist ekonomik sisteme dönüşmeye başlamıştır. Daha 1850 yıllarında ücretle bağlı çalışan işçilerin oranı % 10 düzeyindeydi. Hiç bir yasal hakları bulunmayan bu işçilerin ücret tutarlarını ve çalışma koşullarını tek taraflı olarak işverenler saptarlardı.

Çalışan insanların ve hatta kadın ile çocukların sömürsü sınırıydı. Günde 14 ila 16 saat çalışılması olağan bir işlem olarak tanımlanıyordu. Ancak küçük yaşta çalışmaya başlayan çocukların aşırı sömürü sonucu sağlıklarını yitirmeleri üzerine, bir general Prusya kiralına çıkararak bu gidişle ordunun yeterli askeri güç sağlayamayacağını açıkladı. Böylelikle 1839 yılında Prusya devletinde genç çalışanları koruyucu bir yasa çıkartıldı. Bu yasayla 9 yaşından küçük çocukların fabrika, maden ocakları ve demir-çelik işletmelerinde çalıştırılmaları yasaklandı. Ayrıca 16 yaşını doldurmamış olanlar günde 10 saatten fazla çalıştırılmayacaklardı. Gençler için gece vardiyası, tatil ve bayram günleri çalıştırılma da yasaklandı. Ticaret, lokantacılık ve tarım gibi işkolları bu yasanın kapsamının dışında bırakıldı. Öteyandan sözkonusu yasanın uygulanmasını denetleyecek bir kurum yoktu.

1840'lı yıllarda bazı bölgelerde işçi eğitim örgütleri kuruldu. Sendikal örgüt kurmaya henüz izin verilmiyordu. Ancak 1848/49 yıllarındaki devrimci gelişmeler bir kaç üyeyi kapsamına alan örneğin "amele-kardeşliği" (Arbeiterverbrüderung) adlı işçi ve sanatkarlar örgütleri oluşturulmasına olanak yarattı. Bu kuruluşların ilk istemleri günlük çalışma saatlerinin 10 saate indirilmesi, devlet yardımıyla üretim kooperatiflerinin ve yardımlaşma sandıklarının kurulmasıydı. Matbaa ve tütün işçileri ulusal

düzeyde sendikalaşmayı gerçekleştiren ilk emekçiler oldular. Ancak devrim başarıya ulaşamayınca, kurulan tüm işçi örgütleri yasaklandı.

1860'lı yıllarda yönetimde bulunan liberal burjuvazi işçi eğitim örgütlerinin kurulmasına yeniden izin verdi. Ancak bu kez eski döneme kıyasla işçilerin bilinçli ve kararlı oldukları gözüküyordu.

Almanya'nın bazı Eyaletlerinde 1861 yılında örgütlenme yasağı kaldırıldı. Böylelikle yeniden sendikaların kurulmasına başlandı.

En sonunda 1869 yılında işyerlerini düzenliyen yönetmeliğe yeni bir hüküm getirilerek - sınırlı dahi olsa - işverenlerle ücret düzeyini ve çalışma koşullarını saptamayı öngören bir biçimde işçilere örgütlenme özgürlüğü tanındı.

Ancak bu yasal hakka rağmen bir yanda devlet makamları, öteyanda işverenler sendikaların gelişmesini engellediler.

Çalışanların haklarını korumayı ve uğraşını vermeyi amaçlayan sendikalar, meslek kuruluşları biçiminde örgütlenmişlerdi. Örneğin; Sigara İşçileri Sendikası, Matbaacılar Sendikası, Terziler Sendikasıv.s..

Hastalık, kaza, işsizlik veya yaşlılık durumunda koruyucu yasal hiç bir güvence bulunmadığından, sendikalar üyeleri için yardım sandıkları oluşturdular.

Çıkar savunucusu olarak verilen uğraş, başından beri çalışma koşullarını daha iyi bir düzeye çıkarmayı amaçlamaktaydı.

Sendikalar kuruluş döneminde olduklarından, dolayısıyla zayıf olduklarından amaca ulaşabilmek için yürüttükleri ilk grevlerin başarısı az oldu.

Alman işçi hareketine kesin bir darbe vurmak amacıyla 1878 yılında İmparatorluk Parlamentosu "Sosyalistler Yasasını" (Sozialistengesetz) oy çokluğu ile kabul etti. Sendikaların yasaklanmasını amaçlıyan yasa, sendikal gelişmeyi geçici bir süre için etkileyebilirdi.

İşçiler arasındaki dayanışmayı durdurmayı amaçlıyan, yasal hastalık, kaza, yaşlılık ve malüliyet sigortası başarıya ulaşamadı.

Sendikacılar, meslek derneği, eğitim derneği gibi gizli adlar altında toplantı ve çalışmalarını yürüttüler. Yasa nedeniyle bir çokları işyerini kaybettiler ve sınır dışına atıldılar. 1890 yılında ise yasa yenilenmiyerek yürürlükten kalktı.

Sosyalistler Yasasının yürürlükte kaldığı dönemdeki uygulamalar ve bu yasa 1890'da kaldırıldıktan sonraki dönemde, devletin işçilere "vatan haini çapulcular" gözüyle bakması, uzun bir süre devlet ile işçiler arasında barışın sağlanmasına yol açtı.

Bundan sonraki süreçte hızlı kalkınma ve sanayinin gelişmesi, sendikaların önemli düzeyde yaygınlaşmalarına yol açtı. Daha 1890 yılında Almanya Sendikaları Genel Komisyonu adı altında sosyal demokrat çizgideki sendikaların üst kuruluşu oluşturuldu. Bir kaç yıl sonra "Almanya Hıristiyan Sendikaları Genel Birliği" adı altında Hıristiyan Sendikaların üst örgütü kuruldu.

Etki alanları sınırlı kalmakla birlikte 1868 yılında Hirsch-Duncker'ci Sendikal Kuruluşlar faaliyetine geçti.

Sendikal kuruluşların bu denli bölünmeleri, sözkonusu kuruluşların dinsel ve toplumsal görüş ayrılıklarından kaynaklanmaktaydı.

Tüm sendikaların ana amacı zor durumda kalmış olan üyelerine yardım etmek ve toplumsal düzenin çerçevesinde emekçilerin yaşam ve çalışma koşullarını daha iyi bir düzeye çıkarmaktı. Örneğin; sendikal amaçlardan bir tanesi günde 8 saat çalışmayı sağlamaktı. Bu nedenle işçiler her yılın 1 Mayıs'ında gösteri yürüyüşleri yapıyorlardı. Günde 10 ile 12 saat çalışmanın doğal kabul edildiği bir dönemde, işverenler gösteri yürüyüşüne katılan işçilere lokavt uygulamakla yanıt veriyorlardı.

İşverenlerin tüm direniş ve katı tutumlarına rağmen, sendikalar gün geçtikçe daha fazla sayıda işvereni kapsamına alan toplu sözleşmeleri yapabildiler. Böylelikle bir yandan çalışma saatleri kısaltılırken, öteyandan ücretler artırıldı ve işgüvenliği sağlayan bağıntılar yapılabildi. 1914 yılından önce bazı işkollarında sendikalar, bir kaç gününü kapsamına alsa da yıllık izin hakkını elde edebildiler.

İşsiz kalan işçilere devlet yardım elini uzatmaya yanaşmadığı için sendikaların yardım sandıklarından grev sandığının yanında, işsizlik yardım sandığı da büyük bir önem kazandı.

Bazı işkollarında sendikalar, işsiz işçiye iş bulma işlemlerini de üstlendiler. Sendikaların yararlı kurumlarından bir tanesi de, üyelerine hukuksal ve sigorta konularında danışmanlık yapması, onların davalarını üstlenmesiydi. Bu amaçla daha 1894 yılında Nürnberg kentinde ilk işçi sekreterliği kuruldu.

1908 yılında İmparatorluk Dernekler Yasası yürürlüğe girilmesiyle, sendikalar daha etkin bir biçimde genç ve kadın işçilerin sorunlarına eğilebildiler. Bunun yanında da memurları örgütlemeye çabasına giriştiler. 1903 yılından bu yana sendikalar arasında uluslararası ilişkiler çok sıkı bir biçimde gelişmişti.

1914 yılında 1. Dünya Savaşı patladığında sendikalar önemli bir güce ulaşmışlardı. Kendilerini Özgür (sosyal demokrat) Sendikalar diye adlıyan kuruluşun 2 500 000, Hıristiyan Sendikaların 340 000 ve liberal görüşteki sendikal birliklerin 105 000 üyesi bulunmaktaydı. Ancak sendikaların bu gücüne rağmen, ne devlet ne de işverenler sendikaları toplum düzeyinde eşdeğer kuruluşlar olarak kabul etmeye yanaşmıyorlardı. En sonunda devlet 1916 ve işverenlerde 1918 yılında sendikalar ile bir masaya oturmaya boyun eydiler.

Üyelerinin büyük bir çoğunluğu askere alındığından 1. Dünya Savaşı sendikaları önemli oranda etkiledi. Sendikalar başından beri barışı savunmuşlar, ancak gerekir ise vatanlarını savunacaklarını da açıklamışlardı. Bunun sonucu 1914 Ağustos başlarında "bir iç barış anlaşması" (Burgfrieden) yaparak tüm toplu sözleşme görüşlerini ve grevleri kestiler.

Savaş boyunca sendikalar kısmen yeni görevleri üstlendiler. Örneğin; giyecek, yiyecek sağlayarak savaşın emekçilere ve ailelerine getirdiği sıkıntıları hafifletmeye çalıştılar. Gün geçtikçe daha yoğun bir biçimde iş sahası bulucu ve savaş malüllelerinin bakımıcısı olarak görev aldılar. Ve ilk kez 1916 yılında savaşa yardım yasası kapsamında çalışanların temsilcileri olarak benimsendiler. Bu arada bazı büyük işletmelerde işverenlerle arada doğan uyumsuzlukları gidermek amacıyla, işçi ve memur komisyonları kurdurabildiler. Sendikalar savaş sırasında sosyal demokratların bölünmesine engel olamadılar. Ancak kendileri iç bünyede görüş ayrılıklarına rağmen bölünmeden kalabildiler.

Sendikal çalışmaların ağırlığını daha çok sosyal politik konular çekmekteydi. 1918 yılı başlarında genel komisyonun açıkladığı istemler bunu doğrulamaktadır.

Diğerlerinin dışında temel istemler şunlardı: Bir İmparatorluk Çalışma Bakanlığının kurulması; yönetime eşit oranda katılınan çalışma odalarının oluşturulması; toplu sözleşmelerin yasal hüküm haline getirilmesi ve çalışma sürelerinin kamusal saptanması.

Kasım 1918'de oluşan devrimci gelişmeler sendikaları da etkiledi. Sendikalar devrimi rayına oturmaya çalıştılar. Mantar bitirmiş gibi oluşan işçi ve asker konseylerine karşı çekimser kaldılar.

Kasım 1918 tarihinde Halk Temsilcileri Konseyinin günde 8 saat çalışılmasına, toplu sözleşmelerin yasal değer kazanmasına ve memurların örgütlenme özgürlüğüne ilişkin yönetmelikleri sendikaların gelecekteki çalışmalarını yakından ilgilendirmekteydi.

Sendikalar üstlenmek durumunda kaldıkları yeni görevlerini gereği gibi karşılayabilme amacıyla, işverenlerle birlikte merkezi bir çalışma kurulu oluşturdular. Ancak sözkonusu kurul üzerine düşen görevleri hiç bir biçimde yerine getiremedi.

1920 yılında işçi temsilcilikleri, işyerlerinde çalışanların haklarını savunan kurumlar olarak yasal düzeyde benimsendiler.

Savaşın bitiminden sonra sendikalar geçici bir süre önemli oranda üye artışı sağladılar. Sendikaların üst kuruluşları da yeniden düzenlendi: 1919 yılında Genel Komisyon yerine "Genel Alman Sendikalar Birliği" (Allgemeine Deutsche Gewerkschaftsbund - ADGB) kuruldu. ADGB kısa bir süre sonra politik yönden aynı çizgide bulunan Genel Özgür Memurlar Birliği (Allgemeinen freien Angestelltenbund - AfA) ve Alman Devlet Memurları Genel Birliği (Allgemeinen Deutschen Beamtenbund - ADB) ile birleşti. Hıristiyan Sendikaları Genel Birliği "Alman Memurları Sendi-

kası Genel Birliği" (Gesamtverband deutscher Angestellten-gewerkschaften - Gedag) ve "Alman Devlet Memurları Sendikası Genel Birliği" (Gesamtverband deutscher Beamten - Gewerkschaften) ile birleşerek "Alman Sendikalar Birliği" (Deutscher Gewerkschaftsbund - DGB)yi oluşturdu. Diğer 3. sendikal üstkuruluş ise "Alman İşçi, Memur ve Devlet Memurları Birliği Sendikal Kurulu" (Gewerkschaftsring deutscher Arbeiter, Angestellten und Beamtenverbände) adı altında sendika dernekleri ile "Memurlar Sendikası Birliğinin" (Gewerkschaftsbund der Angestellten - GDA) biraraya gelmesi ile ortaya çıktı.

Siyasal yönden parçalanmış bulunan sendikalar gerçi bir koordinasyon içinde işbirliği yapmaya yanaşmadılarsa da, günlük uğraşlarında, büyük bir farklılık yoktu. Toplu sözleşme görüşmelerini çoğunlukla ortaklaşa kapatıyorlardı.

Teknolojik ve sanayisel gelişmelerin sonunda sendikaların sayısı gün geçtikçe azaldı ve - bir işyerinde, tek sendikayı öngören - işkolu sendikacılığı; - bir meslekte, bir sendika ilkesindeki - meslek sendikacılığı türüne karşı yerleşme başladı.

Weimer Cumhuriyeti döneminde, ADGB ve ona bağlı olan sendikalar, kendi siyasal amaçlarının oyuncağı haline getirmek isteyen komünistlere karşı sürekli uğraş vermek zorunda kaldılar. Komünistler, sendikaları siyasal amaçları yönünde kullanmakta pek başarı sağlayamadılar.

1918 yılları içersinde, çalışanlar ülkede en sonunda bir sosyalleşme olacağına büyük ümit bağlamışlardı. Bir sosyalleşme komisyonu kurulmasına ve çeşitli yasa tasarılarının parlamen-toya getirilmesine rağmen, günlük uygulamada sonuca ulaşılmadı.

Bunun dışında ADGB uğraş verile- rek elde edilen demokratik par- lamenter sistemi bir takım de- neylerle yıkmak da istemiyordu. Bu koşullar altında, "sosyaliz- mi" ilerde ulaşılabilecek bir amaç olarak benimsiyordu.

Sözkonusu düzen 1920 yılının Mart ayında Kapp darbesi sonu- cu yıkılmayla karşı karşıya ge- lince, sendikalar en güçlü sil- lah olan "politik grevi" uygu- ladılar. Özellikle bu grev so- nucu, yapılan darbe daha 5. gün amacına ulaşmadan yıkıldı. Bu dönemden sonraki zor ekonomik koşullar ve paranın sürekli de- ğerini yitirmesi, sendikaları daha çok örgütlenme işleriyle başbaşa bıraktı.

1923 yılında oluşan enflasyon, Weimar Cumhuriyeti döneminde sendikaların, ekonomi politika- sına ilişkin konularda etkili olamadıklarını kanıtladı. Bunun sonucu sendikalar, sözkonusu durumu değiştirebilmek amacıyla yollar aradılar. Bu amaca ulaş- mada "ekonomide demokrasi" ilke- si uygulanacak bir çözüm yolu ortaya çıktı. Bu konuda açılan tartışmaları, 20'li yılların sonunda oluşan dünya ekonomi krizi son verirdi.

Kriz döneminden önce, sosyal po- litik açıdan sendikalar önemli başarılar elde etmişlerdi. Örne- ğin:

İş mahkemeleri yasasının yürür- lüğe girmesi;
İşsizlik sigortası ile İş Bulma Kurumunun yasal olarak oluşturu- lması.

Bir yandan ekonomik kriz, diğer yandan işsizlerin sayısının gün geçtikçe artması sonucu sendi- kalar güçlerini önemli oranda yitirdiler. Bir çok iş dalların- da, sendika üyelerinin % 50'den fazlası işsiz kalmıştı. Birçok- ları ise kısa çalışma yapma- ktaydı. Bu koşullar altında bir çok sendika yöneticisi, 1933 yılından önceleri bir iç savaş çıkacağı korkusuyla, nasyonal sosyalizme karşı ısrarla diren-

mekten kaçındı. 1 Mayıs'ın remsi tatil günü olarak ilan edilmesi- le de güçlenen birçok sendikacı- nın; nasyonal sosyalist bir re- jimin sürdüğü ülkede de sendika- ların faaliyet gösterebilecekler- ine dönük umutları, 2 Mayıs günü ADGB'nin tüm bürolarının naziler tarafından işgaliyle ve birçok sendikacının tutuklanma- sıyla yıkıldı.

ADGB-Sendikalarının yıkılması- la ve diğer sendikaların dağı- tılmasıyla Almanya'daki demok- ratik sendikacılık hareketine son verilmiş oldu.

Birçok sendikacı, nazilerin po- litikasına karşı direndi. Bunun sonucu birçok sendikacı tutukla- nıp yargılandı. Birçokları öl- dürüldü, bazıları ise ülke dışı- na kaçabildiler. Yargılanan sen- dikacıların sayısı binleri aş- maktaydı. 20 Temmuz 1944 tari- hinde Hitler'e baş kaldırma ola- yının hazırlıklarına da çeşitli siyasal yönlerdeki sendikacılar da katılmışlardı. Bu sendikacı- lar idam sehpalarında canlarını yitirdiler.

1945 yılında nazi rejimi çöktük- ten sonra, 12 yıl süren tüm terör ve baskıların demokratik sendi- kacılık hareketinin yeniden doğ- masına engel olamadığı görüldü.

Sendikaların, yeniden kurulması bazı zorluklarla karşılaştı. Ba- tılı işgal kuvvetleri ilk baş- larda, sendikaların salt yerel- sel olarak kurulmalarına izin verdi. Ancak, gelişmeyi durdu- rabilmek olanaksızdı. Nisan 1947 tarihinde "Alman Sendikalar Bir- liği" (DGB) İngiliz işgal böl- lümünde kuruldu. Amerikan ve Fransız bölgelerinde ise eyalet- ler kapsamında bölgesel kuruluş- lar oluşturuldu. Sovyetlerin iş- gal bölümünde kurulan "Özgür Alman Sendikalar Birliği" (FDGB) kısa bir süre içerisinde komü- nistlerin yönetimine geçti ve "Almanya Sosyalist Birlik Par- tisi" (SED)nin politik bir pro- paganda unsuru oldu. Bu nedenle 1948 yılında Berlin kentinde

sendikalar bölünmüş bir durumdaydı.

Siyasal nedenlerle parçalanmış sendikacılık hareketinin tarihin yapraklarına gömülmesinde ve yeni kurulacak örgütlerin siyasi partilere karşı bağımsız, birlik sendikacılığı ilkesini benimsiyerek oluşturulmasında, başından beri görüş birliği içersindeydiler.

Bunun dışında, örgütlenme ilkesi olarak meslek sendikacılığı yerine, iş kolu sendikacılığı benimsendi.

1945'de sendikalar çözülmesi zor olan sorunlarla karşı karşıyaydılar. Birbirleriyle ilişki kurmakta zorluk çekiyorlardı. Sanayisel üretim tamamiyle durmuştu ve düzenli bir gıda ürünleri dağıtımı yoktu. Naziler tarafından yürürlüğe sokulmuş, galip gelen güçler tarafından da benimsenmiş olan ücret dondurulması, sendikaların en doğal olan görevlerini bile yerine getirmelerine engel oluyordu. Bu dönemde sendikalar, kamusal görevleri de üstlenerek, önemli hizmetler yaptılar. Oldukça kısa bir süre içersinde işyerlerinin üretime geçmesinde ve kısmen de olsa gıda maddelerinin dağıtımına düzen getirilmesinde sendikaların önemli katkıları oldu. DGB'nin 1949'da yürütülen kuruluş genel kurulunda Hans Böcker şöyle demekteydi: "Aylardan beri besleme sanayii, çalışmalarımızın ve sendikal faaliyetimizin temel ağırlığını çekti".

Buna rağmen sendikalar ana amaçlarından uzaklaşmış değillerdi. Başta gelen amaçları, ekonomide yeni bir düzen kurmak, ana üretim dallarını toplumsallaştırmak ile işletmelerin yönetime ve denetim kurullarında çalışanların temsil edilmesini sağlıyarak, emeğin ekonomide eş değerde söz sahibi olabilmesini gerçekleştirmektir. Sendikaların, diğer başka kuruluşlarla birlikte yönetime katılma konusunda

ısrarlı olmalarının başlıca nedeni, işverenlere karşı duydukları kuşkuda yatmaktaydı. Yakın geçmişte Hitler'in başa gelmesinde işverenlerin önemli bir kısmının büyük bir etkisi olmuştu.

Sendikalar bu istemlerinde yalnız değillerdi ve destekleyen kuruluşlar vardı. Örneğin CDU ile SPD, 1945 yıllarında benzeri programlara sahibdiler.

Ancak sendikalar, bir tek demir ve çelik sanayiinde çalışanların eş değerde yönetime katılmasını kabul ettirebildiler.

Ana üretim dallarının toplumsallaştırılmaları başta gelmek üzere, diğer planların gerçekleşmesine müttefikler engel oldular.

O tarihlerde, Alman sendikalarının verdikleri öncel ve önemli bir uğraşta, demontaja (üretim araçlarının sökülerek götürülmesine) engel olmaktadır. Silah sanayi değil, diğer sanayi dallarındaki makinalarında sökülerek zarar gören ülkelere harp tazminatı olarak taşınması öngörülmekteydi. Silah sanayi üretimi iş dalı dışındaki tüm sanayi dallarında demontaj yapılmasına sendikalar direndiler. Sendikaların bu direnişi sonucu, sökülüp başka ülkelere taşınması öngörülen fabrika ve makinaların sayısı önemli oranda indirildi.

13 Ekim 1949 tarihinde, Münih kentinde Batılıların 3 işgal bölgesinde kurulmuş bulunan sendikalar "Alman Sendikalar Birliği" (DGB) adı altında üst kuruluşlarını oluşturdular.

DGB'NİN TÜZÜĞÜ

Sendikalar Birliğinin amaç ve görevleri

Bünyesindeki 17 sendikanın oluşturmuş olduğu, Alman Sendikalar Birliği bu kuruluşların genel sendikal ve toplumsal politika ile sosyal, ekonomik ve kültür politikasında çıkarlarını tek elden ve etkin bir biçimde korumayı amaçlar.

Birlik ile sendikaları demokratik bir bünyeye sahiptirler ve birlik sendikacılığı ilkesini benimsemiştirler. Başka bir deyişle hükümetlere, siyasi partilere, dinsel kuruluşlara, idari makamlara ve işverenlere karşı bağımsızdırlar. Öteyandan, siyasi partilere karşı bağımsız olmak, politika yapmamak da deyişildir: Tüm çalışanların çıkarlarını, salt işverenlere karşı korumak yeterli olmayacaktır. Bağımlı olarak çalışanların yaşam ve çalışma koşullarını ilgilendiren kararların önemli bir kısmı parlamentolar, idari yönetimler ve diğer toplumsal kurumlar tarafından da alınmaktadır. Bu kapsama sendikalar genel olarak şu amaçları güderler: Sosyal Hukuk Devletinin güvenlik altına alınması ve geliştirilmesi; ekonomide, devlet ve toplumsal düzende demokrasinin geliştirilmesi; anayasal düzeni ortadan kaldırmak isteyen güçlere ve davranışlara karşı direnilmesi (Anayasanın 20. maddesi, 4. paragrafı).

Sendikalar Birliğinin bu politik görevlerinin dışında, örneğin; üye ve görevlilerin eğitilmesi, hukuk bürolarının kurulması, kamu oyunun aydınlatılması ve sendikal faaliyetlerin koordine edilmesi gibi örgütsel görevleri de vardır. Tüzük kanalıyla saptanmış olan görev ve amaçlar temel ilkeler ve faaliyet programıyla genişletilerek, sendikal esneklik ve yön tayini sağlanır.

Üyelik ve aidatlar

Alman Sendikalar Birliği 17 üyesi sendikalar ve işkolu sendikalarından oluşmaktadır.

IGBSE	İnşaat-Taş-Toprak İşkolu Sendikası
IGBE	Maden ve Enerji İşkolu Sendikası
IGCPK	Kimya-Kağıt-Seramik İşkolu Sendikası
IGDP	Basın ve Kağıt İşkolu Sendikası
GdED	Alman Demiryolcuları Sendikası
GEW	Eğitim ve Bilimadamları Sendikası
GGLF	Tarım-Bahçecilik ve Ormancılık Sendikası
HBV	Banka-Ticaret ve Sigortacılık Sendikası
GHK	Ağaç İşleri ve Suni Maddeler Sendikası
GK	Sanatçılar Sendikası
GL	Deri Sendikası
IGM	Metal İşkolu Sendikası
NGG	Gıda-Müskirat-Eğlence Yerleri Sendikası
ÖTV	Kamu Hizmetleri-Ulaştırma ve Taşımacılık Sendikası
GdP	Polis Sendikası
DPG	Alman Postacılar Sendikası
GTB	Tekstil ve Giyim Eşyası Sendikası

Üye sayıları 7,7 milyon tutarındaki bu sendikalar, işkolu sendikacılığı ilkesi kapsamında kurulmuşlardır: Başka bir deyişle "bir işyerinde - tek bir sendikanın" yetkisi sözkonusudur. İşçi, memur, sayet varsa, devlet memuru da aynı sendikanın bünyesinde örgütlenir. Böylelikle işkolu sendikacılığında, eski meslek sendikacılığına kıyasla çalışanların çıkarlarını birlik içersinde ve daha güçlü olarak savunmaları

birliğini sağlamak; Anayasayı korumak amacıyla (Anayasanın 20. madde, 4 paragrafı) gerekli önlemleri almak, Birliğin tüm kurumlarında personel ve mali kararlarını almak; Federal Kongre çağırısı yapmak; Eyaletlerde görev yapacak olan Eyalet Başkanı ile profesyonel görevli 2 Eyalet Yürütme Kurulu üyesi seçimleri için, Eyalet Kurultaylarına öneri hazırlamak; Federal Yönetim Kurulunun toplantılarına, Eyalet Başkanları söz hakkı ancak oy hakkı bulunmaksızın genellikle katılırlar.

Federal Kongre tarafından seçilen ve 3 üyeden oluşan Denetim Komisyonu yıllık bilançoları ve girdi-çıktıları kontrol edip Federal Kongre ile Federal Konseye rapor sunarlar.

Eyalet Temsilcilikleri

Baden-Württemberg, Bavyera, Berlin, Hessen, Aşağı Saksonya (Bremen dahil) Nordmark (Schleswig-Holstein ve Hamburg) Kuzey-Ren-Westfalya, Rheinland-Pfalz ve Saar olmak üzere Alman Sendikalar Birliğinin 9 Eyalet Temsilciliği bulunmaktadır. Bu Eyalet Temsilciliklerinin sınırları, hemen hemen Federal Eyaletlerin sınırlarıyla eşdüzyededir.

Eyalet Temsilciliklerinin organları, Eyalet Kurultayları ile Eyalet Yönetim Kurullarıdır.

Eyalet Temsilcilikleri Kurultayları, her 4 yılda bir yürütülmektedir. Eyalet Temsilcilikleri Kurultaylarının yürütülmesine ilişkin yönetmeliğe göre eyaletteki üye durumu delege oluşturulmasında esas olarak alınır. Oy hakkı olmaksızın, söz hakkı ile bu kurultaylara Şube Yönetim Kurulları Başkanları ile memur, işçi, devlet memuru, kadın ve gençlerin 3'er grup temsilcisi de katılır. Diğerlerinin dışında Eyalet Temsilcilikleri Kurultaylarının görevleri; Eyalet Temsilciliği Yürütme Kurulu ile Denetleme Komisyonu üyelerini seçmek; Federal Yönetim Kuruluna önerge ver-

mek; Eyalet kapsamında yasa yapıcısına öneri hazırlamak; Eyalet Politikası kapsamında çalışanları ilgilendiren konularda görüşler açıklamak ve öneriler getirmekdir. Eyalet Temsilcilikleri Kurultaylarına önergeler, sendikaların eyalet kapsamındaki Yönetim Kurullarınca, Eyalet Yönetim Kurulunca, Şube Yönetim Kurullarınca ve memur, işçi, devlet memuru, kadın ile gençlerin gruplarınca verilir.

Eyalet Yönetim Kurulları; profesyonel görev yapan Eyalet Temsilciliği Başkanı ile 2 üyeden ve sendikaların eyaletteki Bölge Başkanlarından, memur, işçi, devlet memuru, kadın, genç grupların birer temsilcisinden ve genellikle Şube Başkanlarından seçilen en fazla 5 üyeden oluşur.

Federal Merkezin almış olduğu kararları, eyalet kapsamında uygulamanın dışında Eyalet Temsilciliği Yönetim Kurullarının görevleri; DGB Şubelerinin çalışmalarına destek olmak ve bunu koordine etmek, Şube Başkanları için aday göstermek ile seçilen Şube Yönetim Kurullarını onaylamaktır.

Şubeler

DGB Şubelerinin sınırları, yöresel yönetimlerin sınırları esas alınarak düzenlenmiştir.

DGB Şubelerinin kuruluş ilkesi ile yapılacak değişiklikler, DGB'nin tüzüğüne 12,1 maddesinde şu biçimde saptanmıştır: "Sendikalar Birliği, Eyalet Temsilciliklerinin onayını ve önerisini alarak Şubeyi kurar". Şube Kurultaylarına sendikaların gönderceği delege sayısı, diğer organlarda da olduğu gibi, Şubedeki sendikaların üye sayısına bağlıdır. 4 yılda bir yürütülen Şube Kurultaylarında; Şube Başkanı ile Şube Yönetim Kurulu üyesi 3 üye daha seçilir, Şube Yönetim Kurulunun faaliyet ve mali raporu onaylanır, önergeler oynanır. Bunun dışında her yıl Şube Kurultayı Delegeleri toplan-

rak, o yıl yapılan ve gelecekte yapılması düşünülen faaliyetler hakkında hesap alırlar. Şube Kurultayına önergeler, Şubede temsil edilen sendikalar, Şube Yönetim Kurulu, Yöreysel Şube Yönetim Kurulları ve memur, işçi, devlet memuru, kadın, gençler grupları tarafından verilebilir.

Şube Yönetim Kurulu; seçimle göreve getirilen Şube Başkanı ile diğer 3 üyeden ve Şubedeki Sendikaların görevlendirdiği birer kişi ile yukarıda anılan grupların birer temsilcisinden oluşur. Şube Yönetim Kurulunun görev kapsamına; Eyalet Temsilciliği Kurultayı için önerge verme, görüş açıklama ve istemde bulunma, Federal ve Eyalet Yönetim Kurullarının verdiği talimatları uygulama ile bölgedeki sendikaları destekleme girer.

Üyelere hizmeti yeterli derecede götürebilme amacıyla, özellikle tarımsal bölgelerde DGB-Şubelerine ek olarak, gene profesyonel sendikacıların görev yaptığı yan şubeler de kurulmuştur.

Şube Yönetim Kurulları, Eyalet Yönetim Kurulunun da onayını alarak, DGB-Şubesi kapsamı içerisinde o yerdeki tüm üye sendikaları bünyesinde toplıyacak bir biçimde ve Şube Yönetim Kuruluy-la sendikaların çıkarlarını daha iyi savunabilme amacıyla, yöreysel kurullar oluşturabilirler.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV
TARİH ARAŞTIRMA VAKFI